

הקדמה למורה

פרויקט "[פנים. יום. זיכרון.](#)" הוא מיזם שמנציח זיכרונות מחייהם של נופלים באמצעות סרטי אנימציה. רסיסי זיכרון, רגעים קטנים בחייהם של הנופלים, שחברים וקרובים של הנופלים בחרו לשתף, קמים לתחייה על המסך ומעניקים ליקיריהם נצח. בבסיס הפרויקט עומדת האמונה שהזיכרונות נושאים משמעות יותר מיום אחד בשנה.

בכל שנה אנו פונים ליוצרים צעירים בתחום האנימציה בבקשה להנציח רגעי מפגש וחסד בחיי הנופלים. היום הפרויקט מונה יותר מ-40 סרטים, ובכוונתנו לבסס מאגר זיכרונות וירטואלי ישראלי רחב ממדים. את כל הסרטים ומערכי השיעור, המתאימים למגוון שכבות גיל, אפשר למצוא באתר בית אבי חי, [בעמוד הפרויקט](#).

לקראת יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה, יצרנו מערכי שיעור חדשים העוסקים בזיכרון ומותאמים לכיתות ה'-י"ב, ואף למכילות קדם צבאיות; כל שכבת גיל על פי יכולותיה.

אנו מאמינים כי מערכי שיעור אלה, הכוללים צפייה בסרטים שונים ודיון מעמיק על משמעותו של הזיכרון בחיינו בהקשר של הסרטים שראינו, מאפשרים לנו להשפיע על עיצוב תודעת הזיכרון של תלמידינו.

אומנם מערכי השיעור הינם מותאמי גיל, ואולם אין אנו יודעים מהם הסיפורים המשפחתיים של התלמידים. אנו ממליצים לצפות מראש בסרטי מערך השיעור שבחרתם ולנקוט משנה זהירות שעה שאתם דנים בנושאים המורכבים שיום הזיכרון מזמן לדיון.

מערכי השיעור המציעים מגוון תכנים והצעות לדיון, הם ארוכים יותר מזמן שיעור ממוצע. עליכם לבחור את התכנים המתאימים ביותר לכיתתכם, וכך להתאים את מהלך השיעור לזמן העומד לרשותכם.

המבנה של כל מערכי השיעור המקוונים כולל טקסטים ותמונות לשיתוף מסך עם התלמידים, ואלה ישמשו לכם מצגת.

פנים. יום. זיכרון.

לומדים וזוכרים

אנו מאחלים לכם הצלחה וימים טובים,

צוות הפרויקט

פנים. יום. זיכרון.

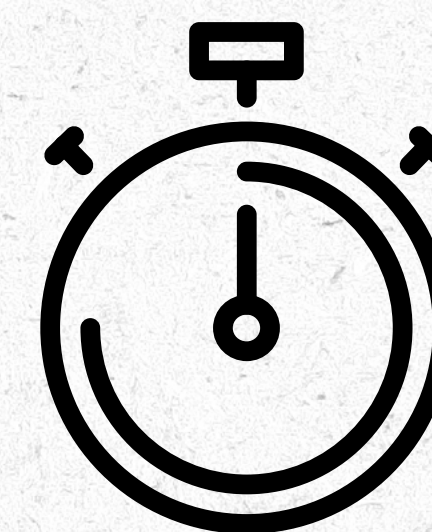
החלטות

במעורר זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

<<< מעורר שיעור מקוון לחטיבה >>>

מעורר זה עוסק בבחירות שאנחנו עושים במהלך החיים ובשאלה כיצד אנחנו נוטים לבחור. שני הסרטים שמופיעים כאן עוסקים בבחירות שעשו הנופלים בחייהם ואף במותם. מעורר זה מתמקד בבחירות שעשו הנופלים בחייהם.

על החלטות מהלך השיעור

חלק שלישי (10 דקות)

- צפייה בסרט
- דיון משותף
- סיכום השיעור

חלק שני (25 דקות)

- צפייה בסרט
- דיון משותף
- לימוד טקסט
- תרגיל כתיבה

חלק ראשון (10 דקות)

- תרגיל פתיחה
- עבודה עם טקסט

מהלך השיעור

סה"כ: 45 דק'

• **למורה:** נתחיל את השיעור
בתרגיל קצר שכל תלמיד עושה
במחברת שלו.

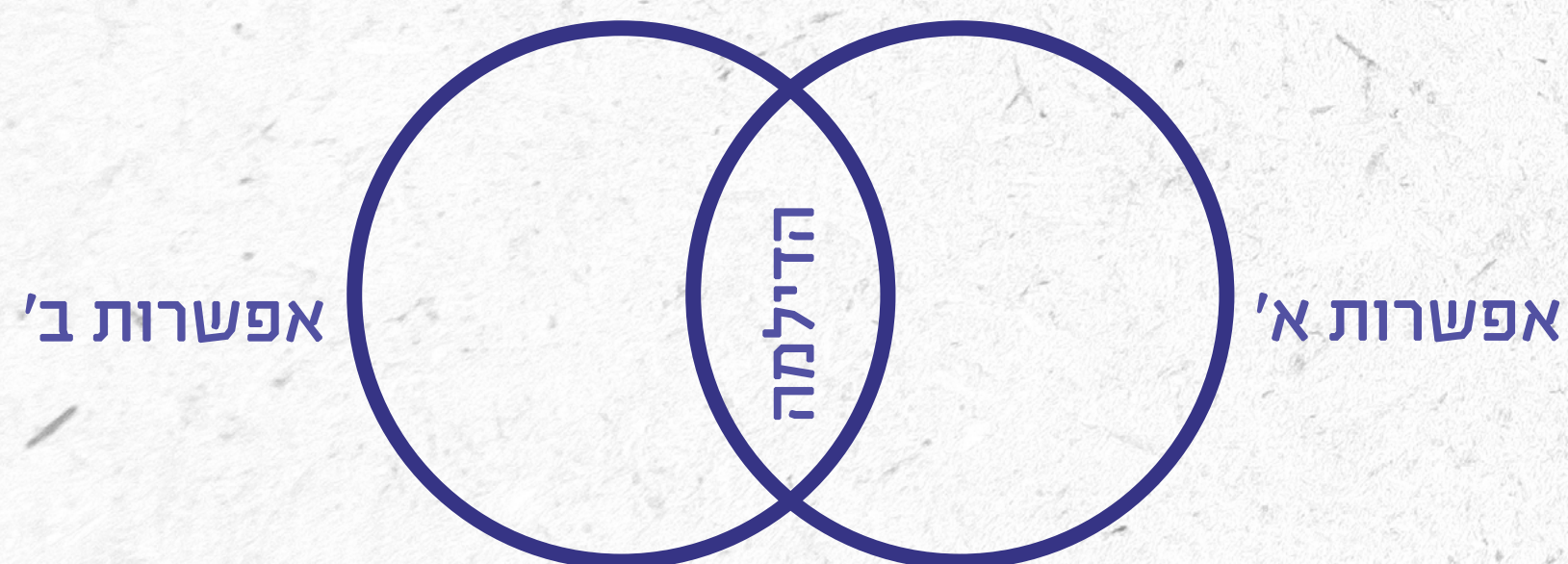

תרגיל ציור במחברת

• נבקש מכל תלמיד לצייר במחברת שלו שני עיגולים שחותכים זה את זה (על החלק המשותף להיות גדול יחסית).

• כעת נבקש מהתלמידים לכתוב בתוך החלק המשותף דילמה שהייתה להם באחרונה, עדיף בפירוט, ובחלקים הלא-משותפים נבקש מהם לתאר את שתי האפשרויות שביניהן הם התלבטו.

• אפשר גם לבקש מהם לכתוב מה היו הערכים שעמדו בבסיס כל אחת מהאפשרויות.

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

שיתוף:

נבקש משני תלמידים לשתף בדילמה ובבחירה (אפשר גם לבקש שיראו את השרטוט למצלמה).

נשאל את התלמידים

- מדוע בחרת במה שבחרת בסופו של דבר?
- איזה ערך עמד בבסיס ההחלטה שלך?

נקרין את הטקסט (מופיע גם כנספח):

"דילמה היא מצב שבו אדם נדרש לבחור בין שתי פעולות המ-
בוססות על שני ערכים היקרים לו מאוד.
כל החלטה שיקבל כרוכה בויתור על אחד משני הערכים."
(מתוך "ובחרת בחיים : ערך חיי אדם בתרבות ישראל")

נשאל את התלמידים

- האם יש לכם דוגמה לדילמה שבה מתנגשים שני ערכים?

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

חלק שני (25 דקות)

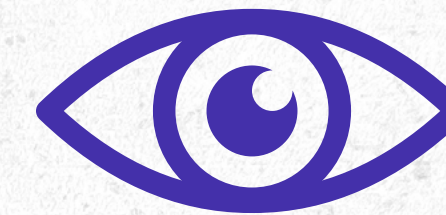
חלק שני: צפייה בסרט, דיון, לימוד טקסט ותרגיל כתיבה

רקע למורה

מירה בן ארי בחרה בחייה לשלב עשייה, עבודת כפיים, לחימה, רוח ויצי-
רה. במותה בחרה להישאר להגן על היישוב ניצנים ולהיפרד מבנה הצעיר,
שהועבר למקום מבטחים.

(סביר להניח שתלמידים יתקשו לקבל את הבחירה הזאת, גם משום שאינם
מכירים ומבינים את המציאות במלחמת השחרור. כדאי להתכונן לכך) מומלץ
לקרוא עוד על מירה בן ארי [בעמוד הפרויקט](#).

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

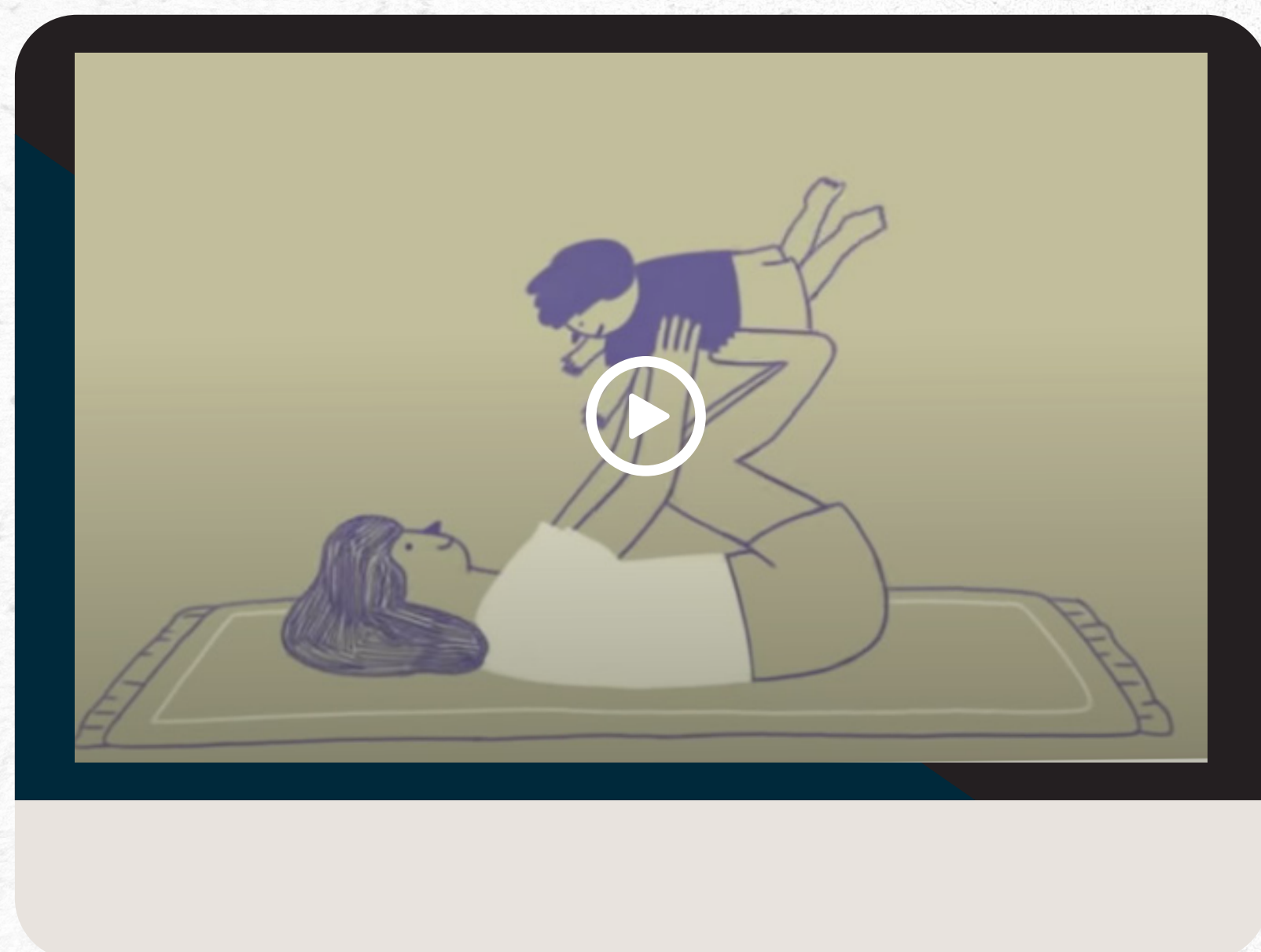
במעורב זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

למורה: אחד מאמצעי המבע בסרט הוא השימוש בצבעים שונים לצורך הצגת חלקים שונים בזהותה של מירה. הלבן מציג את מירה האלחוטנית; התכלת - את מירה המשוררת; האפור - את מירה האימא.

*כדאי להוריד את הסרט מיוטיוב למחשב מראש, וכך להימנע מעיכוב בהקרנתו.

*כדי לצפות יחד בסרט, יש לשתף את המסך עם התלמידים ולהשתיק את שאר הקולות.

חלק ראשון | חלק שני | חלק שלישי

שאלות לדיון משותף לאחר הצפייה בסרט

- מה אנחנו יכולים ללמוד על מירה מהסרט? איך בחרו לתאר לנו אותה?
- אילו אמצעי מבע קולנועיים זיהיתם בסרט? מה הם לימדו אותנו על דמותה של מירה?
- ראינו שלוש סצנות מחייה של מירה: אילו חלקים בזהותה של מירה אתם מזהים (מירה האימא, מירה הציירת ומירה האלחוטנית)? מהן הפעולות שהיא עושה? .
- מירה בחרה להיות אלחוטנית ולהגן על הבית שלה. מה לדעתכם עמד בבסיס ההחלטה שלה?
- גם היום יש שאומרים שנשים אינן צריכות לשמש בתפקידים קרביים בצבא. מה דעתכם - האם האמירה הזאת צודקת וראויה?

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

למורה: נשתף בחלק הראשון מתוך
השיר "השביל שלא נבחר" מאת
רוברט פרוסט. (מופיע גם כנספח).

השביל שלא נבחר / רוברט פרוסט
חלק ראשון:

שני שבילים נפרדו ביער צהב,
אך ללכת בשנים, הרהרתי בעצב,
אינני יכול - אז עצרתי לחשב,
מרחיק אל האחד מבטי ללא סוף
לאן שפתוליו נעלמו בעשב;

לשני אז פניתי, מבקש להשוות,
אם ראוי הוא יותר, כי גם הוא כה יפה,
שופע רב ירק, ומעוט עקבות;
אך שניהם היו נתיבות עזובות
שמדרך ההולך בהם שחקם בשוה,
ובבקר ההוא השתרעו לקראתי
בשלכת שאיש לא השחיר את פניה.

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

משימת כתיבה

כתבו במחברת המשך לשיר. תארו בו את הבחירה
שלכם: באיזה שביל תבחרו אתם ללכת?
כעת נקרין את החלק השני מתוך השיר של פרוסט
ואת הבחירה שלו.

חלק שני:

שני שבילים ביער, לבחר או לדחות -
אך פניתי בזה שדרכו בו פחות,
וזה ההבדל ששנה את הכל.

אה, הראשון - ליום אחר נצרתיו!
אך ידעתי שנתיב מוביל אל נתיב,
וספק אם אשוב עוד אי פעם הנה.
אישם, אי פעם, לא בלי אנחות
בחלק השנים אספר זאת בקול:

חלק ראשון | חלק שני | חלק שלישי

למורה: נבקש משניים-
שלושה תלמידים לשתף.

דיון משותף

• רוברט פרוסט בוחר ללכת בשביל שדרכו בו פחות. מה לדעתכם הנחה אותו לבחור בדרך זו?

• על מה הוא מוותר? מה הוא מרוויח? האם בכל החלטה שלנו יש גם ויתור?

• איך אתם בדרך כלל מקבלים החלטות ביום יום?

• למה לדעתכם הוא כותב במשפט האחרון "וזה שינה את הכול"? האין כל בחירה משנה את "הכול"?

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

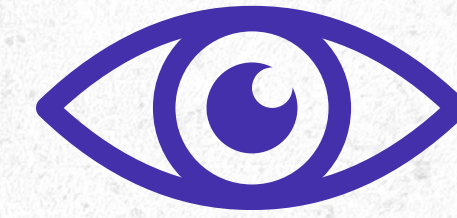
במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

חלק שלישי: צפייה בסרט ודיון

רקע למורה

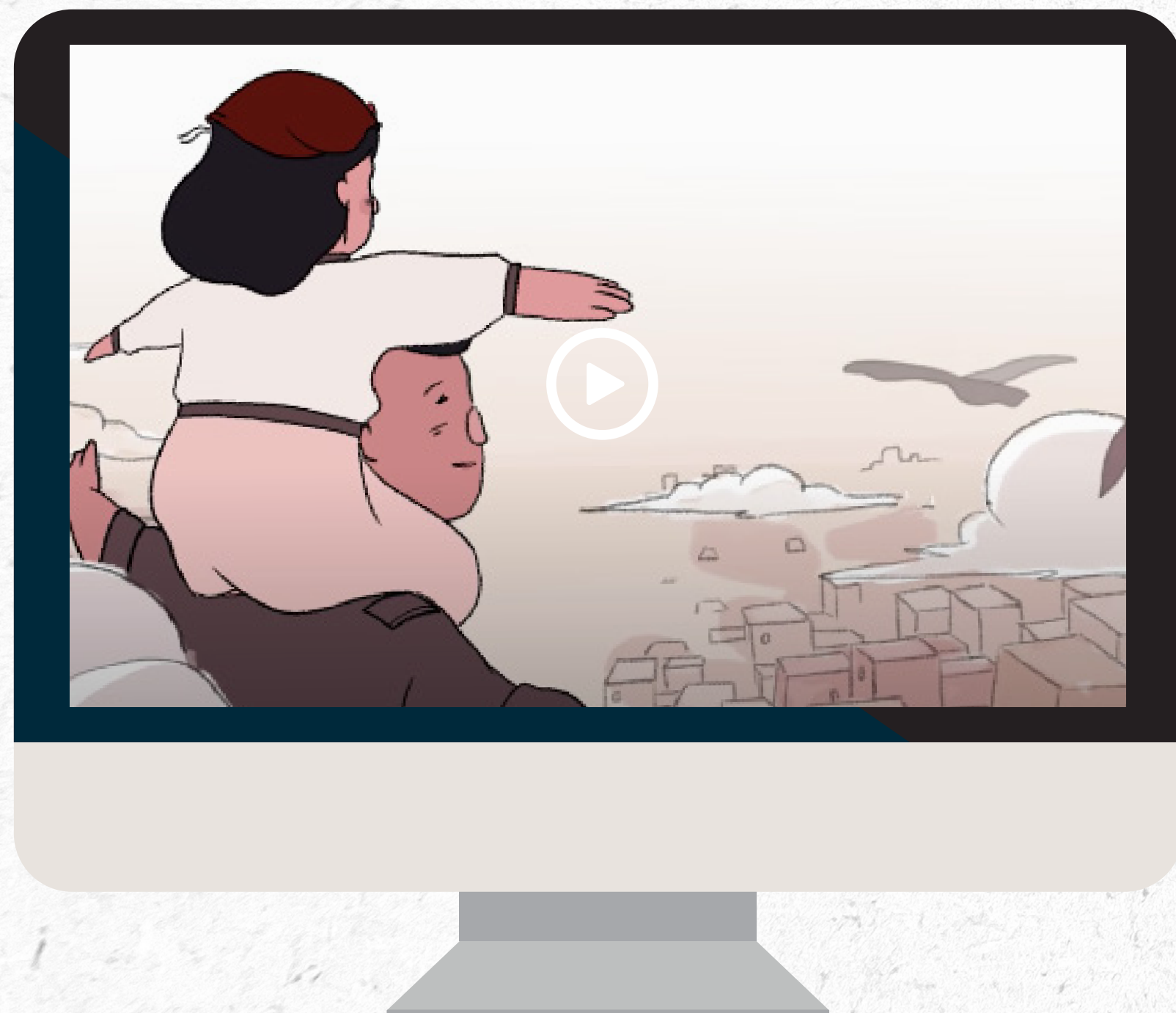
משה יצחק טובל נולד בבני ברק והתחנך בתלמוד תורה ברחובות ובבני ברק והמשיך את לימודיו בישיבה לצעירים ברמות רמז שבחיפה. הוא היה גבוה כל כך, שנאלצו להתאים לו שם מיטה מיוחדת אצל נגר. בשנת 1791 התגייס לצה"ל ושירת בגלגולו הראשון של הנח"ל החרדי - מסלול ייחודי שהחל בשנות ה-60 לחיילים מהמגזר החרדי שבחרו להתגייס. מומלץ לקרוא עוד על משה יצק טובל [בעמוד הפרויקט](#).

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

*כדאי להוריד את הסרט מיוטיוב
למחשב מראש, וכך להימנע מעיכוב
בהקרנתו.

*כדי לצפות יחד בסרט יש לשתף
את המסך עם התלמידים ולהשתיק
את שאר הקולות.

חלק ראשון | חלק שני | חלק שלישי

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

נצפה בסרט "[לו היית לידי](#)", לזכרו של משה יצחק טובול.

• לאחר ההתייחסות לתגובות בכתב, נשתף תמונות מתוך הסרט ונפתח את הקול לדיון משותף:

דיון משותף

- איך בחרו לתאר לנו את משה בסרט? מה מאפיין אותו?
- למרות היותו חרדי, בחר משה להתגייס לצבא. מה לדעתכם עמד מאחורי ההחלטה שלו?
- מה המחיר שהוא שילם על ההחלטה הזאת?
- האם עשיתם אי-פעם בחירה שהיו לה מתנגדים? איך התמודדתם עם התנגדות הסביבה לבחירה שלכם?
- יש שאומרים שעל החרדים צריכה לחול חובת גיוס כמו על שאר אזרחי המדינה. האם לדעתכם האמירה הזאת צודקת וראויה?

חלק ראשון | חלק שני | חלק שלישי

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

למורה: לסיכום נקרא את
מילותיו של עמוס עוז, בלי דיון
בכיתה (אפשר לקרוא רק את
החלק המודגש):

התורשה, הסביבה שחינכה אותך והמעמד החברתי, כל אלה הם כמו
קלפים שמחלקים לך באופן עיוור לפני תחילת המשחק. בזה אין שום
חופש, העולם נותן ואתה לוקח, בלי שום אפשרות לבחור. השאלה היא
מה עושה כל אחד עם הקלפים שחילקו לו. הלא יש מי שמשחק בקלפים
לא כל כך טובים באופן יוצא דופן, ויש מי שבדיוק להפך, מבזבז ומפסיד הכל
אפילו בקלפים נפלאים. אבל החופש איך לשחק תלוי באופן אירוני במזל של
כל אחד, בתבונה, באינטואיציה וכמובן בהעזה, ואם כך אז מה סוף סוף נשאר
לנו? לא הרבה: החופש לצחוק ממצבנו או להתאבל עליו, להשתתף במשחק או
לפרוש, הבחירה היא בין לעבור את החיים האלה בערנות או בנמנום.

(מתוך הספר "סיפור על אהבה וחושך" מאת עמוס עוז)

חלק ראשון | חלק שני | חלק שלישי

סיכום:

ראינו שני סרטים על שני נופלים הנבדלים זה מזה בגילם, במינם ובשיוכם החברתי, שחיו בתקופות שונות. שניהם בחרו בחירות לא-שגרתיות בחייהם. באמצעות הסיפורים שלהם ניסינו לשאול איך אנחנו מקבלים החלטות, מה המחיר שנשלם על ההחלטות הללו ואיך נדע במה לבחור.

מירה ומשה יצחק הלכו אחרי ערכים שהם מאמינים בהם, גם כשהסביבה שלהם לא החזיקה באותם הערכים. משניהם למדנו על הקושי שבקבלת החלטות אמיצות שהן מחוץ לאזור הנוחות, וכשנעמוד אנחנו מול שני שבילים אפשריים, נזכור, כמו בשיר של פרוסט, שהבחירה בשביל הלא-מוכר יש בה אפשרות למשהו חדש, אך גם מחיר בצידה.

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

פנים. יום. זיכרון.

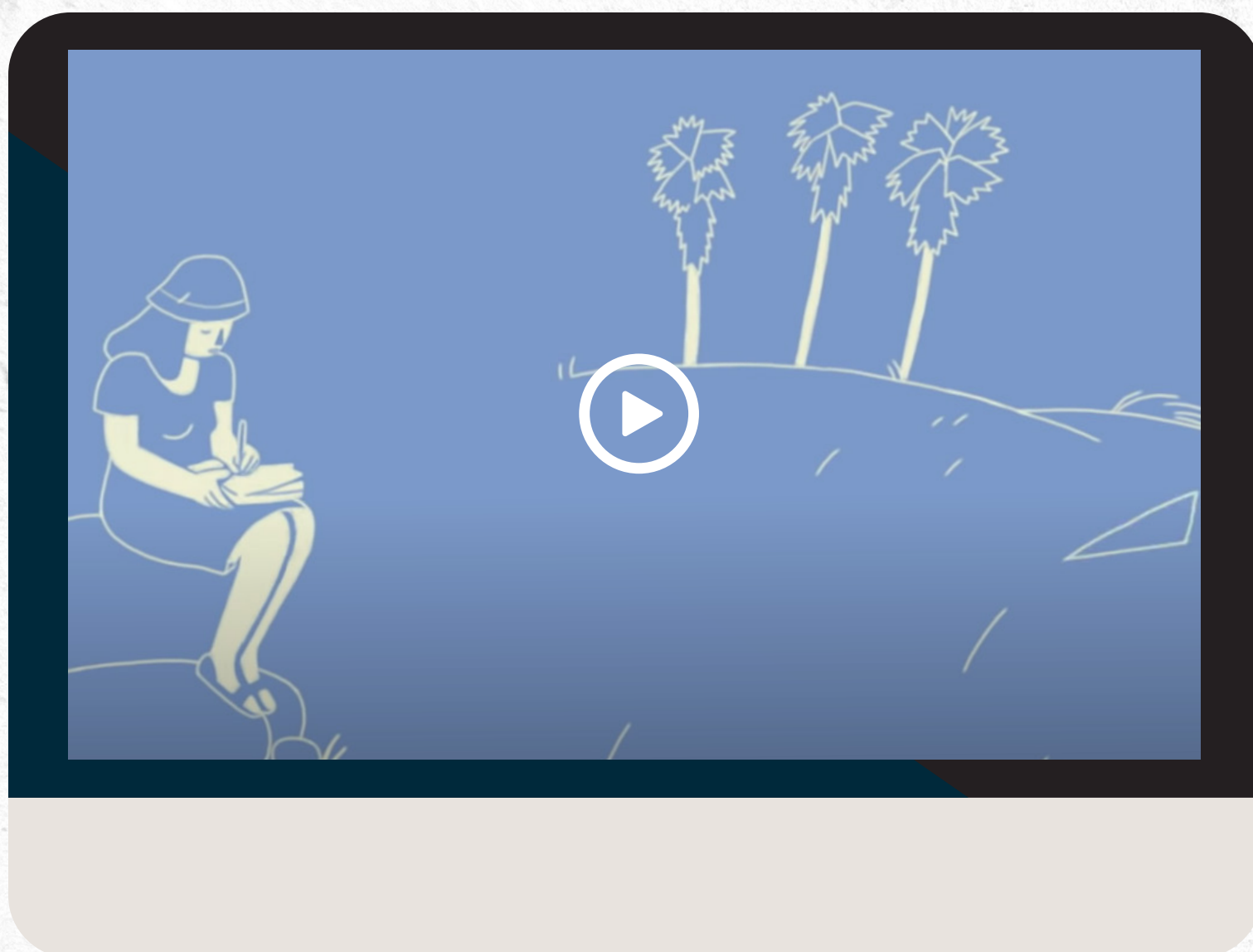
החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

< נספח

"דילמה היא מצב שבו אדם נדרש לבחור בין שתי פעולות המבוססות על שני ערכים היקרים לו מאוד: כל החלטה שיקבל כרוכה בויתור על אחד משני הערכים"

(מתוך "ובחרת בחיים: ערך חיי אדם בתרבות ישראל")

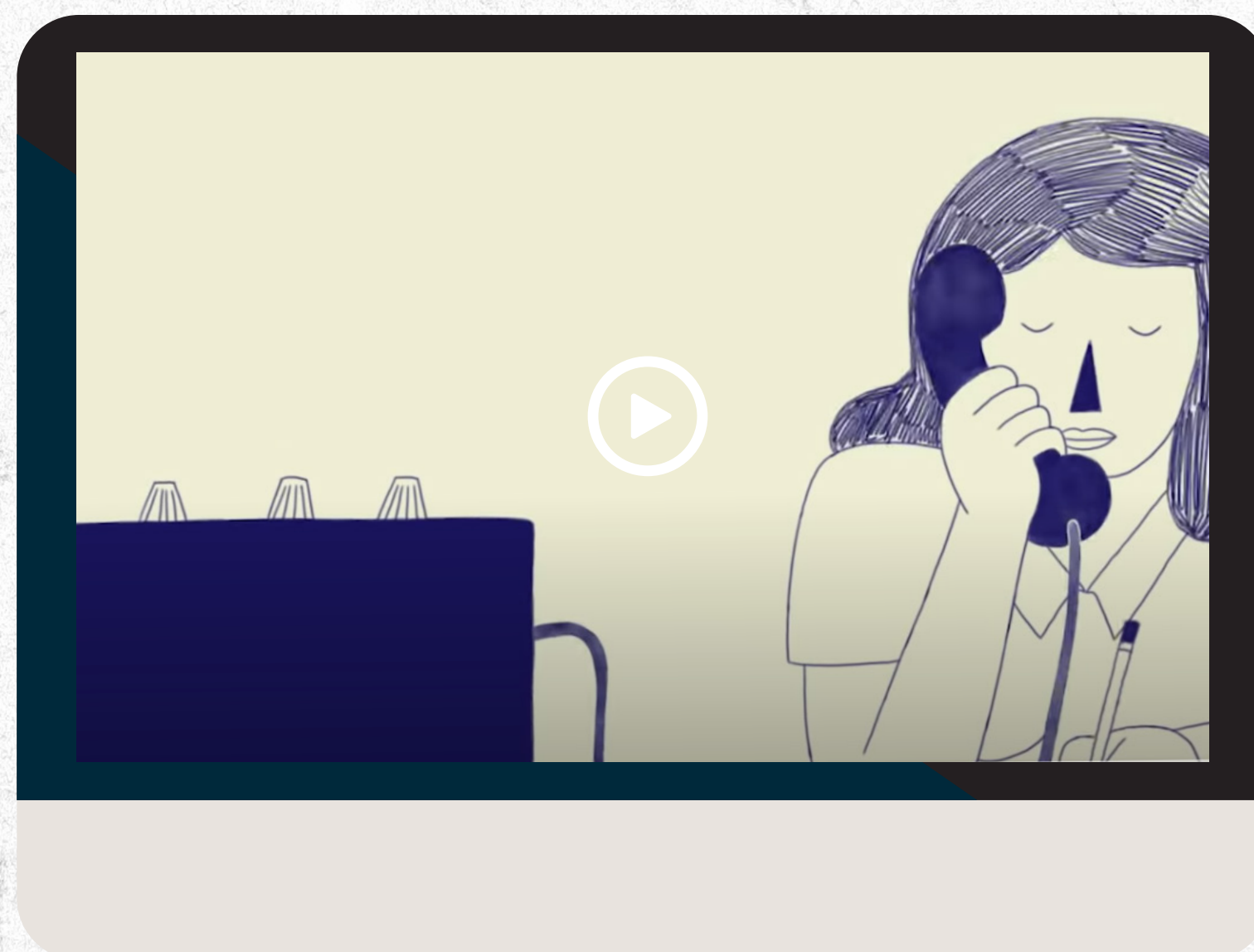
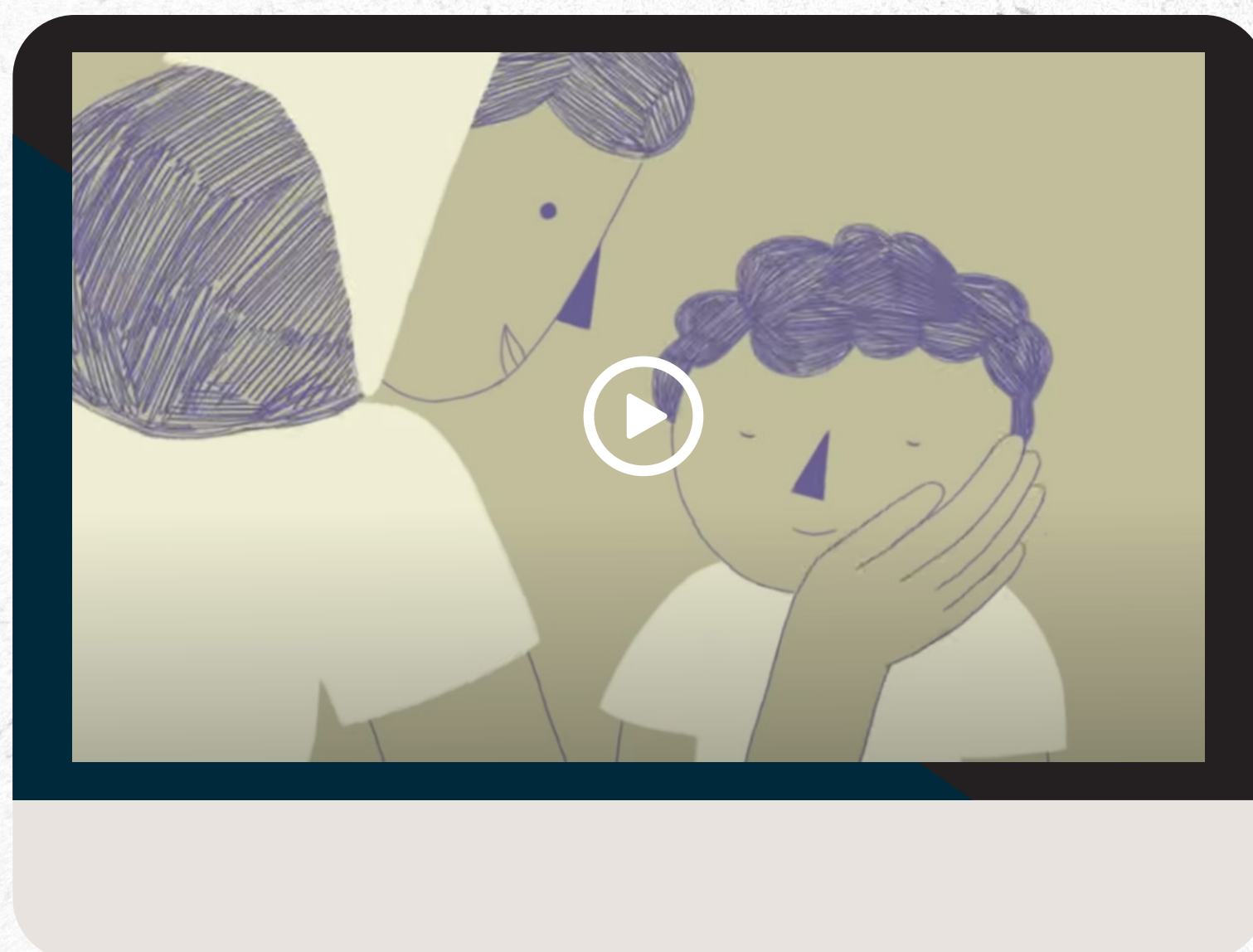
< נספח

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

נספח

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

< נספח

השביל שלא נבחר / רוברט פרוסט - חלק א'

שְׁנֵי שְׁבִילִים נִפְרְדוּ בִּיעַר צֶהָב,
אך ללכת בשנים, הרהרתי בעצב,
אינני יכול - אז עצרתי לחשוב,
מרחיק אל האחד מבטי ללא סוף
לאן שפתוליו נעלמו בעשב;
לשני אז פניתי, מבקש להשוות,
אם ראוי הוא יותר, כי גם הוא כה יפה,
שופע רב ירק, ומעוט עקבות;

נספח

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

< נספח

השביל שלא נבחר / רוברט פרוסט - חלק ב'

שְׁנֵי שְׁבִילִים בִּיעַר, לְבַחַר או לְדַחֹת -

אֶךְ פָּנִיתִי בָּזָה שֶׁדָּרְכּוֹ בּוֹ פְּחוֹת,

וְזֶה הַהִבְדֵּל שֶׁשָּׁנָה אֶת הַכֹּל.

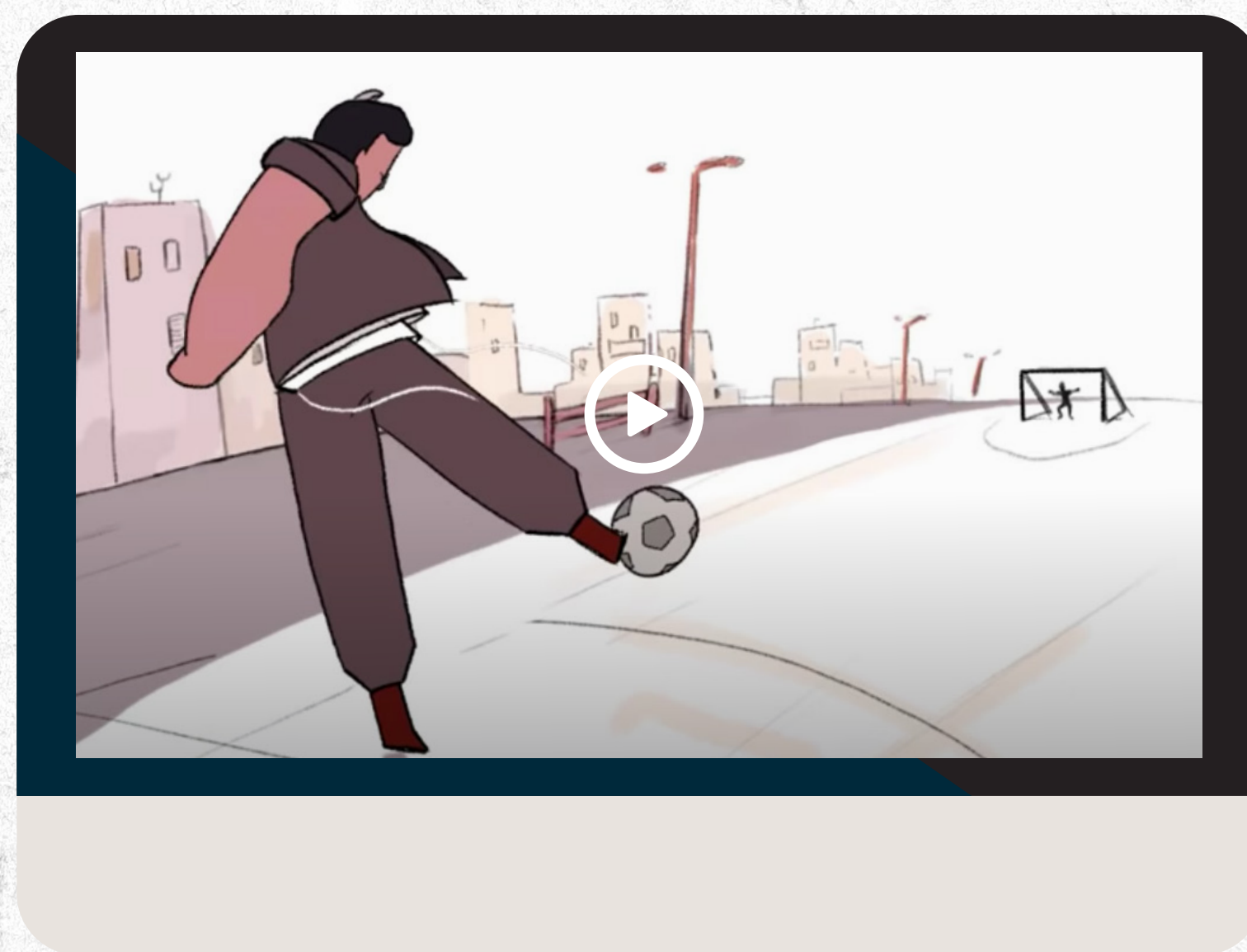
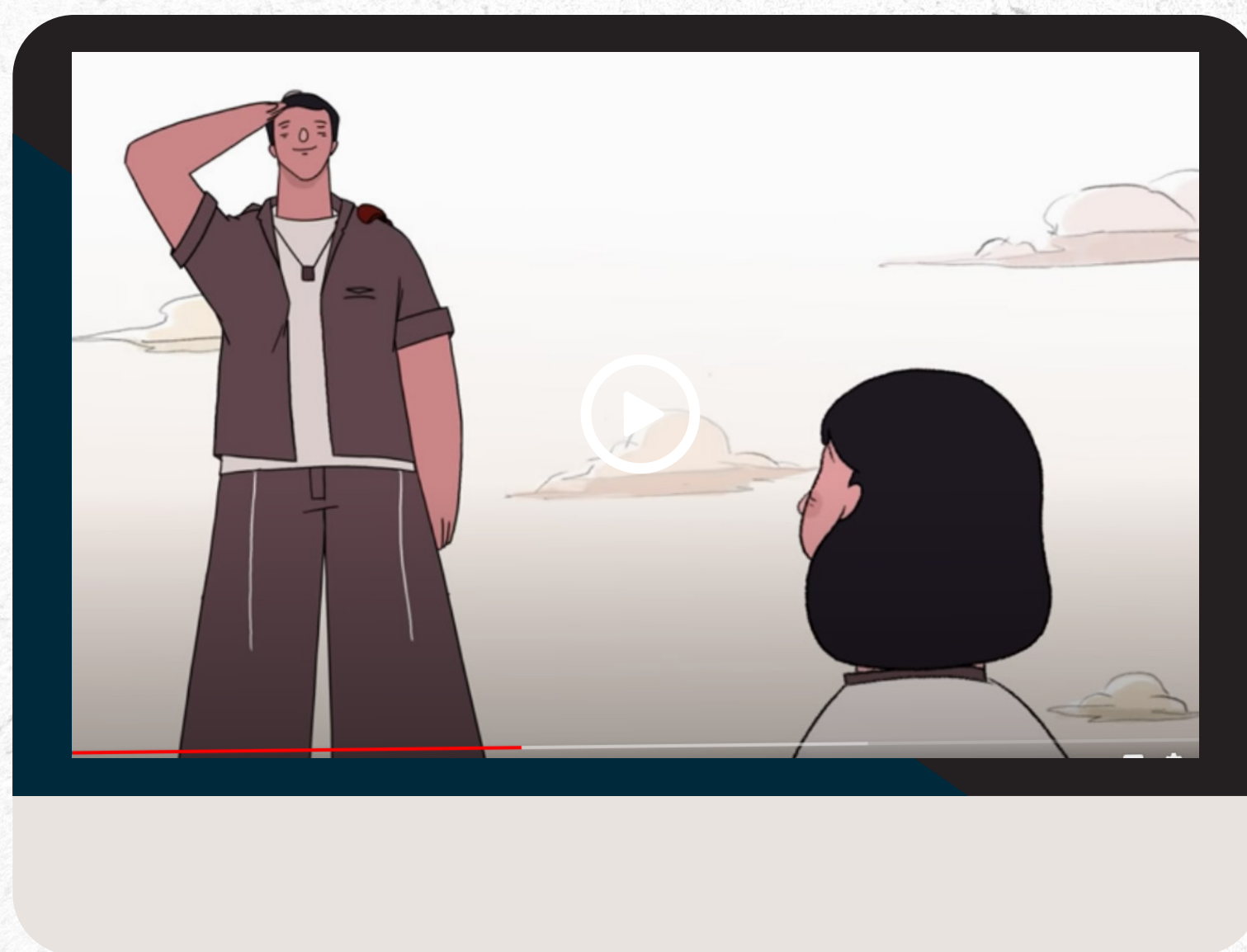
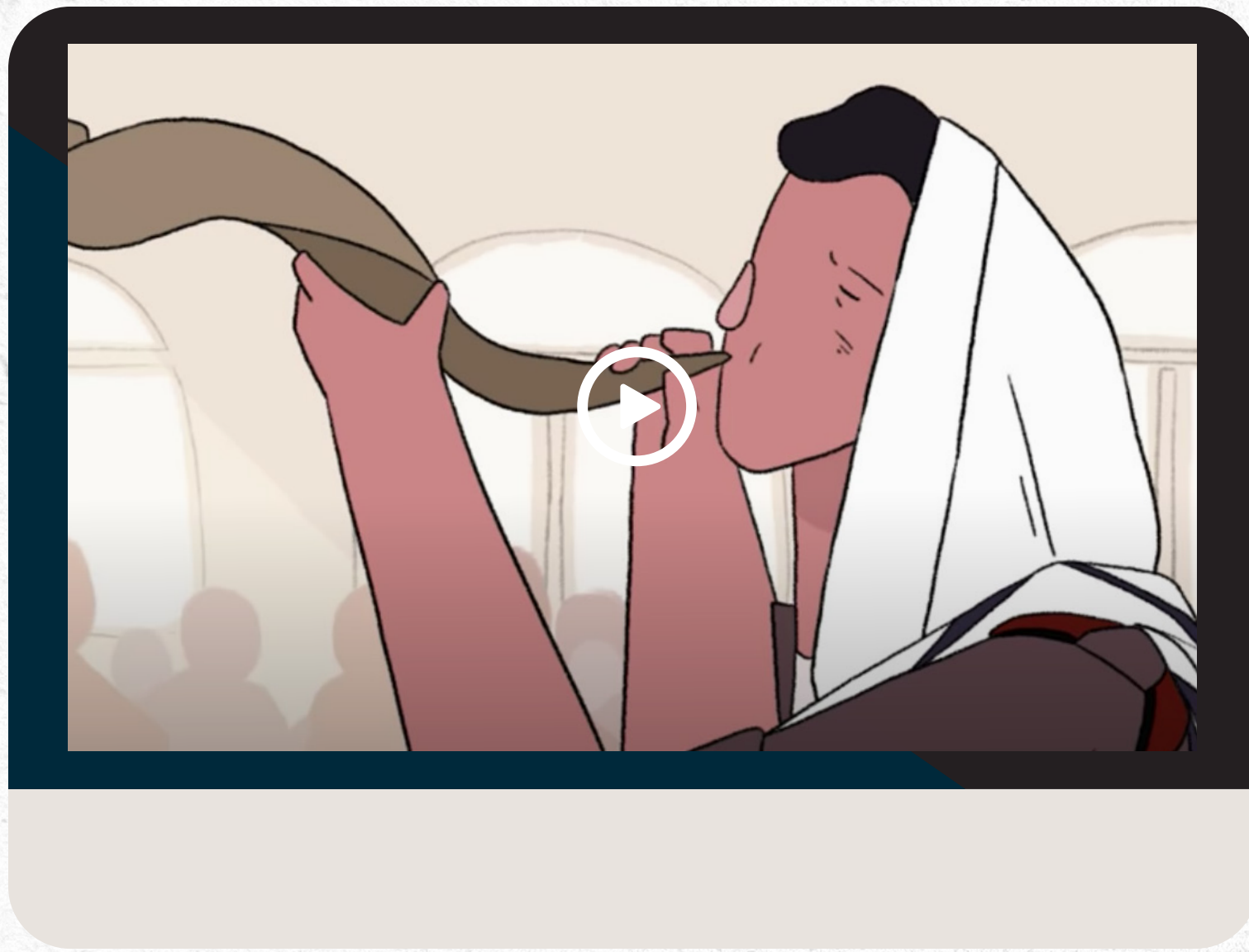

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

< נספח

< נספח

פנים. יום. זיכרון.

החלטות

במערך זה נעסוק
בבחירות שאנו עושים
בחיינו

"התורשה, הסביבה שחינכה אותך והמעמד החברתי, כל אלה הם כמו קלפים שמחלקים לך באופן עיוור לפני תחילת המשחק. בזה אין שום חופש, העולם נותן ואתה לוקח, בלי שום אפשרות לבחור. השאלה היא מה עושה כל אחד עם הקלפים שחילקו לו. הלא יש מי שמשחק בקלפים לא כל כך טובים באופן יוצא דופן, ויש מי שבדיוק להפך, מבזבז ומפסיד הכל אפילו בקלפים נפלאים. אבל החופש איך לשחק תלוי באופן אירוני במזל של כל אחד, בתבונה, באינטואיציה וכמובן בהעזה, ואם כך אז מה סוף סוף נשאר לנו? לא הרבה: החופש לצחוק ממצבנו או להתאבל עליו, להשתתף במשחק או לפרוש, הבחירה היא בין לעבור את החיים האלה בערנות או בנמנום."

(מתוך הספר "סיפור על אהבה וחושך" מאת עמוס עוז)